Voda v krajině Pozořic: podklad pro zastupitelstvo

Pracovní verze, 27. 10. 2026 · Marek Páral · soukromý podnět, ne dokument úřadu

Pozořice mají 69 % katastru v lese, jeden potok, který dal jméno celému mikroregionu, a od roku 2009 schválený územní plán, ve kterém je osm vodních opatření. Z nich se zatím postavilo jedno. Tento podklad navrhuje, jak zbývajících sedm ověřit a dotáhnout, a kde začít hned: pilotem v lese, kde není protistrana. Využívá programy, které dnes platí.

1. Co už obec schválila: vodní opatření z ÚP 2009

Územní plán Pozořice (2009) vymezuje jako veřejně prospěšná opatření (VPO) osm vodních opatření: nádrž Panská zahrada (postavena 2023–24) a sedm nerealizovaných – tři revitalizace potoků, čtyři poldry s mokřady a mokřad Vrchní lány. K nim patří tři záchytné příkopy, které bez poldrů nedávají smysl. Pro VPO lze pozemky vyvlastnit a platí na ně předkupní právo obce. Je to nejsilnější nástroj, jaký obec má; má ho v ruce 17 let a sama rozhoduje, zda a kdy ho použije.

VPO č.	Opatření	Trať / místo	Stav podle ÚP 2009 / ověřeno 2026
97	Poldr, mokřad Panská zahrada	Panská zahrada, JV od centra	Realizováno
89	Revitalizace Pozořického potoka včetně odtrubnění	Panská zahrada → lokalita B2 Lepky	Nerealizováno
90	Revitalizace přítoku Kovalovického potoka + vodní nádrž Haltýře	trať Haltýře (bývalé obecní prameniště), V od Jezer	Nerealizováno
124	Revitalizace Tvaroženského potoka	JZ část katastru, k LBC Čtvrtě	Nerealizováno
91	Záchytný příkop Vinohrádky a Katov → poldr V pekle	Vinohrádky, Katov	Nerealizováno
92	Záchytný příkop Kopaniny → poldr	Kopaniny, Z okraj sídla	Nerealizováno
93	Záchytný příkop Kopaniny mezi poldry	Kopaniny	Nerealizováno
94	Poldr, mokřad Kopaniny	Kopaniny	Nerealizováno

VPO č.	Opatření	Trať / místo	Stav podle ÚP 2009 / ověřeno 2026
95	Poldr, mokřad Kopaniny u Ostrůvku	Kopaniny, u Ostrůvku (ul. Úvoz)	Nerealizováno
96	Poldr, mokřad Vinohrádky – V pekle (Katov)	Vinohrádky, V pekle, JZ od centra	Nerealizováno
98	Poldr, mokřad Kněží hora	pod Kněží horou, S nad ul. Šumickou	Nerealizováno
122	Interakční prvek s mokřadem Vrchní lány, 2,2 ha	Vrchní lány, parc. 457 PK	Nerealizováno
101	LBC Čtvrtě + 2 větve biokoridorů	jižní část katastru, u železniční vlečky	Nerealizováno
121	Ochranné zalesnění Vinohrádky, cca 1,1 ha	Vinohrádky	Nerealizováno

> **Platnost po Změnách č. 1 (2016) a č. 2 (2022) je třeba ověřit v úplném znění.** Zpráva o uplatňování z roku 2013 uvádí, že Změna č. 1 „prověří potřebu zachování nezrealizovaných VPS a VPO".

Proč sedm opatření leží: VPO v územním plánu je právo, ne rozhodnutí; nikomu neukládá termín ani rozpočet. Nádrž Panská zahrada měla stavební povolení od roku 2013 a stavěla se od roku 2023. Poldry a příkopy leží na soukromé orné půdě a bez pozemkových úprav znamenají výkup, který dotace nekryjí. Podrobněji na webu v části Proč to nejde samo.

ÚP dále ukládá postupně nahradit systematickou drenáž drenáží sporadickou (kap. 4.4.7) a pro lokalitu F (Cihelna) zakazuje řešení měnící hydrologické poměry. Katastr: 1 549 ha, z toho 69 % lesní půda, koeficient ekologické stability 2,89, 26 registrovaných významných krajinných prvků.

2. Les: pilot metody jáma–hráz–jáma

Dvě třetiny katastru jsou les, který podle Pozořického zpravodaje 5/2019 „kosí kůrovec". Po těžbě zůstávají zhutněné přibližovací linky, které fungují jako drenáž a odvádějí déšť z lesa dřív, než se vsákne. Metoda jáma–hráz–jáma (Štefan Vaľo, Slovensko 2011; v ČR od 2020 v Beskydech) je rozbagruje: jámy 3 × 2 × 1,5 m, mezi nimi 0,7–1,5 m nenarušené linky jako hrázka proti erozi.

Co už je změřeno:

- Beskydy (Městské lesy Rožnov): 615 jam na 1 500 m linek; při zářijových povodních 2024 potvrzeno vsakování. Další etapa 3,5 km linek, 500 tůní, 3 600 m³.
- Košický kraj (Gelnica, Dobšiná): 2 500 ha, 4,5 mil. EUR; před zásahem odtékalo 60 % srážek, po něm zůstává téměř 100 %, ověřil VÚMOP Praha.

- Jizerské hory: spolek MilujemeJizerky s CHKO a Lesy ČR, 1 km linky, 330 jam.

Kdo spravuje pozořický les: převážně stát, pravděpodobně Lesy ČR, Lesní správa Bučovice, která pronajímá honitbu Pozořice – les o 577 ha; revírník Radek Gloser. Menší část obec a soukromníci. ověřujeme v katastru

Návrh pilotu: 1 km nepoužívaných linek na severním svahu nad Jezery (povodí Roketnice, RBC Vítovické údolí), cca 300 jam, odborný dohled Miroslav Kubín (AOPK, platforma Aquainova), měření nabídnout LDF MENDELU (půdní vlhkoměry TMS-4 na lince před zásahem a po něm plus kontrolní místo; výchozí stav z monitoru Intersucho pro katastr). Náklad řádově 200–400 tis. Kč (bagr a dohled; odhad), hraditelný z PPK/POPFK nebo krajského titulu 2. Výhoda pro správce lesa: opatření se dělá jen na linkách, které už nepotřebuje, a snižuje erozi i povodňové škody níž po svahu.

3. Jezera a Roketnice: kde voda bývala

Osada Jezera byla založena roku 1710 na mýtině panského lesa a jméno dostala podle četných místních jezírek. Starostka Tereza Jiráčková v Pozořickém zpravodaji 3/2023 píše, že pamětníci vzpomínají na šest různě velkých rybníčků a že by stálo za to najít tam místo pro vodní plochu. Politická vůle tedy existuje; chybí místo, projekt a žádost.

Roketnice pramení v Drahanské vrchovině severně od Pozořic, měří 12,4 km, napájí Ponětovický rybník a ústí do Říčky. ÚP ji vede jako LBK 7 „Niva Roketnice" (VKP), nad soutokem s Mokerským potokem je lužní les. V Hostěnicích bývaly Hostěnické rybníky, které zanikly.

Co udělat před projektem (levné, rychlé):

- [ ] Překreslit II. vojenské mapování (1836–52) a císařské otisky stabilního katastru pro Jezera; zjistí se poloha šesti rybníčků.
- [ ] Projít Roketnici od pramene po hranici katastru s aplikací HydroMAP (AOPK) a zaznamenat zatrubnění, zahloubené úseky a meliorační výusti.
- [ ] Zjistit na SPÚ Brno stav pozemkových úprav: Kovalovice požádaly o KPÚ v roce 2014, Tvarožná KPÚ nemá. Pro Pozořice stav nezjištěn.
- [ ] Vyžádat od Mikroregionu Roketnice a MAS Slavkovské bojiště Klimatický plán (MUNI, 2025–26) a vložit do něj Roketnici jako prioritní povodí.

4. Partneři a peníze

Program	K čemu v Pozořicích	Co kryje	Podmínky a termíny
AOPK ČR, RP Jižní Morava – PPK, POPFK	tůně, mokřady, drobná opatření pro obec i fyzické osoby	až 100 % dle ceníku AOPK	právní vztah k pozemku průběžně

Program	K čemu v Pozořicích	Co kryje	Podmínky a termíny
AOPK ČR – Projektové schéma OPŽP (SC 1.3, 1.6)	dílčí projekty do 200 tis. EUR	vodní a vegetační prvky	zjednodušené vykazování
OPŽP 2021–27 – 104. výzva, opatření 1.3.1	větší projekty nad 200 tis. EUR	přírodě blízké vodní prvky, vegetace, protierozní opatření	příjem 28. 1.–30. 6. 2026 realizace do 31. 12. 2029
Jihomoravský kraj – Podpora adaptačních opatření, titul 2	projektová dokumentace, příkopy, hrázky, meze, výsadby	vsakovací průlehy, terasy, větrolamy, podzemní nádrže, koncepce	20 mil. Kč/rok výzva zpravidla leden–březen
MZe – Podpora opatření na MVN a drobných tocích	nádrž Haltýře, Jezera	výstavba, rekonstrukce, odbahnění MVN	300 mil. Kč 2. výzva 7. 9.–7. 10. 2026
Státní pozemkový úřad, pobočka Brno	KPÚ – poldry, příkopy, meze na náklady státu	řízení i realizace společných zařízení	obec může požádat 3–5 let

> Co dotace nekryjí: **výkup nebo vyvlastnění pozemků.** U poldrů a příkopů na soukromých polích je to největší skrytý náklad a nese ho obec. Obejít ho lze jen komplexními pozemkovými úpravami, kde pozemky pro společná zařízení vzniknou směnou a stát zaplatí i stavbu.

Odborní partneři: Lesy ČR, LS Bučovice (souhlas správce, výběr linek); Miroslav Kubín, AOPK / Aquainova (metodika, dohled); LDF MENDELU a ŠLP Křtiny (měření vsaku, studentské práce); AOPK, regionální pracoviště Jižní Morava (PPK, POPFK, projektové schéma OPŽP); Živá voda, z. s. (studie zádrže vody pro celé povodí, předává obcím zdarma); Rezekvítek, z. s. (projekce a realizace tůní); MAS Slavkovské bojiště a Mikroregion Roketnice (koordinace s Hostěnicemi, Sivicemi, Kovalovicemi).

Srovnání měřítka: městys Běhařovice (Znojemsko, srovnatelná velikost) vyhrál krajskou Cenu za krajinu 2024 za soustavu 8 mokřadů, nádrž a revitalizovaný potok.

5. Co se žádá od zastupitelstva: tři usnesení

1 **Zastupitelstvo městyse Pozořice bere na vědomí stav veřejně prospěšných opatření z Územního plánu Pozořice 2009** a ukládá radě městyse připravit do nejbližší výzvy dotačního programu Jihomoravského kraje na podporu adaptačních opatření (zpravidla leden–březen) žádost o dotaci na projektovou dokumentaci pro VPO 89 (odtrubnění a revitalizace Pozořického potoka) a VPO 94–96 (poldry a mokřady Kopaniny a Vinohrádky).
Hrubý odhad nákladů dokumentace, neověřený nabídkou: 300–600 tis. Kč; krajský titul 2 hradí do výše stanovené výzvou.

2 **Zastupitelstvo městyse Pozořice pověřuje starostku jednat s Lesy ČR, Lesní správou Bučovice, a s Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR** o pilotním opatření jáma–hráz–jáma na přibližně 1 km nepoužívaných přibližovacích linek v povodí Roketnice, s cílem realizace v roce 2027.

3 **Zastupitelstvo městyse Pozořice schvaluje podání žádosti o zahájení komplexních pozemkových úprav v k. ú. Pozořice** na Státní pozemkový úřad, pobočku Brno (pokud řízení již neběží), a ukládá v plánu společných zařízení prosadit poldry, záchytné příkopy a mokřad Vrchní lány podle Územního plánu Pozořice.

Proč teď: krajský program běží každý rok s rozpočtem 20 mil. Kč, OPŽP 2021–2027 má poslední výzvy (104. výzva přijímala žádosti do 30. 6. 2026 s realizací do konce 2029) a Klimatický plán MAS se právě dokončuje. Co v něm nebude, se bude obtížně financovat.

6. Časté otázky

Kolik to bude obec stát?

Projektovou dokumentaci (odhad 300–600 tis. Kč pro čtyři opatření) lze hradit z krajského titulu 2. Realizaci poldrů a mokřadů kryje OPŽP, PPK/POPFK (až 100 % dle ceníku AOPK) nebo komplexní pozemkové úpravy na náklady státu. Pilot v lese řádově 200–400 tis. Kč, z PPK/POPFK nebo kraje. Všechna čísla jsou odhady před nabídkou.

Kdo to postaví?

Na Jižní Moravě projektují a realizují tůně a mokřady Rezekvítek, z. s., a specializované firmy; nádrž Panská zahrada stavěl Aquasys. Práce v lese zvládne místní firma s dvacetitunovým bagrem pod dohledem.

Co na to Lesy ČR?

Lesy ČR se na metodě podílely v Beskydech i v Jizerských horách a podle AOPK chtějí opatření na Velkém Javorníku rozšířit. Pro správce lesa je to zásah jen na linkách, které už nepotřebuje. Jednání s LS Bučovice je první krok; bez jejich souhlasu se nic nekreslí.

Nebude to zdržovat výstavbu?

VPO jsou v ÚP od roku 2009 a obec s nimi při vymezení zastavitelných ploch počítala. Jediný střet je trať Haltýře (nádrž VPO 90 vs. bydlení ze Změny č. 1). Dá se řešit etapizací: vodní plocha před další etapou výstavby, jak ostatně ÚP požaduje regulativem odtoku 10 l/s/ha.

Je to proti obci?

Ne. Starostka vodu na Jezerách sama navrhla ve zpravodaji 3/2023. Tento podklad dává dohromady, co obec už schválila, a nabízí partnery a peníze.

Připojit se k podnětu

Zdroje: viz seznam zdrojů a úplný soupis. Co je označeno „ověřujeme“, je hypotéza, ne fakt.